

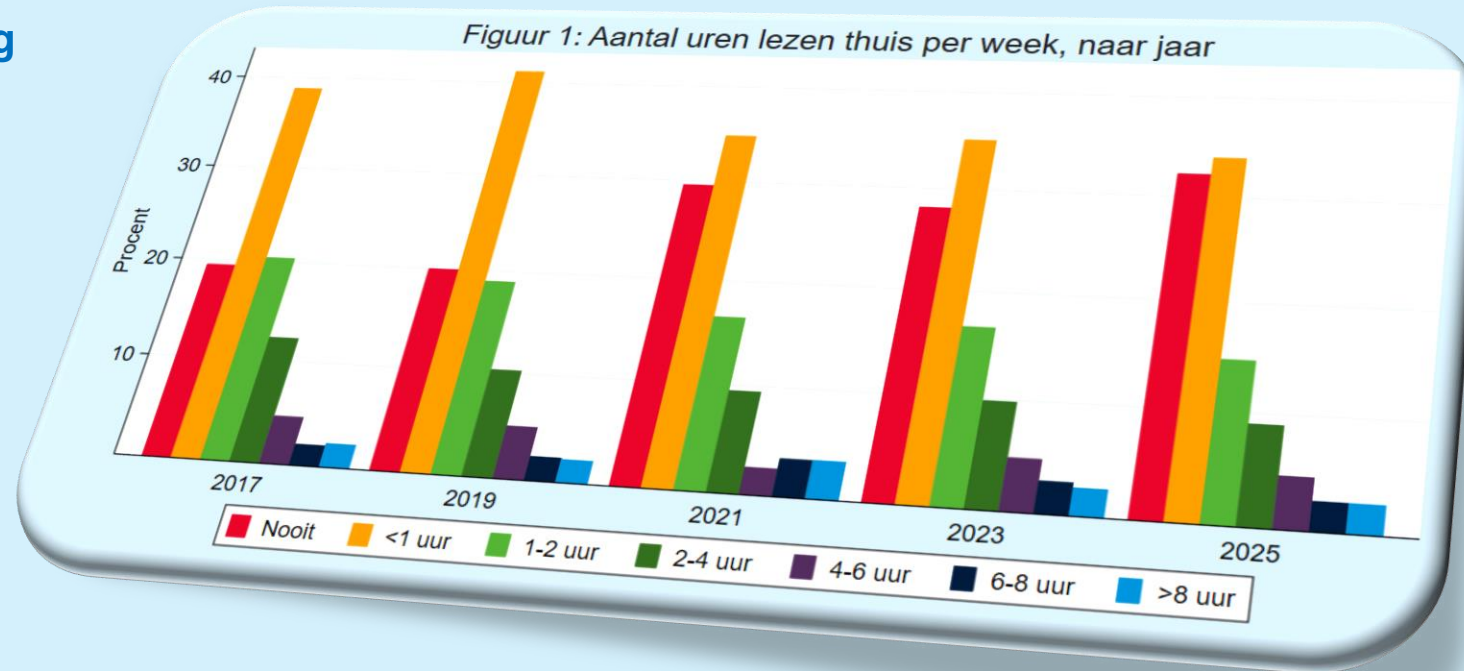
Leesmotivatie van Limburgse basisscholieren

2017-2025

Onderzoek op basis van de
OnderwijsMonitor Limburg

Maart 2026

Vera Ronda
Lynn van Vugt
Mélanie Monfrance

Introductie

Onderzoek laat zien dat leesmotivatie en leesvaardigheid samenhangen: een positievere leesattitude zorgt voor een hogere leesvaardigheid.¹ Uit de internationale PIRLS-studie blijkt dat basisscholieren die lezen leuk vinden hoger scoren op leesvaardigheid dan leerlingen met 'een beetje' leesplezier, op hun beurt weer beter scoren dan leerlingen die weinig tot geen leesplezier ervaren.² Onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs bevestigt dit beeld.³

Leesattitude verwijst naar de algemene houding van leerlingen ten opzichte van lezen, waaronder hun gevoelens, overtuigingen en waardering van leesactiviteiten. Een positieve leesattitude verhoogt het aantal uren lezen en hangt daardoor ook samen met hogere leesprestaties.^{1,4} Leerlingen met een negatieve leesattitude vermijden leesactiviteiten vaker, wat kan leiden tot minder leeservaring en daarmee tot een lagere leesvaardigheid. In die zin kan leesattitude worden gezien als een bredere, onderliggende factor die samenhangt met het leesplezier en indirect invloed heeft op de ontwikkeling van leesvaardigheid.

Volgens Stichting Lezen is het aantal leerlingen dat graag leest al tien jaar aan het dalen, zowel het leesplezier als de leesfrequentie.⁵ Dit komt ook terug in het leesplezier op school: zowel het plezier in lezen in de klas als het plezier wanneer de leraar over een boek vertelt, is gedaald sinds 2012.⁵ Het PIRLS-onderzoek bevestigt dit beeld: meer dan een derde van de Nederlandse leerlingen geeft aan weinig tot geen leesplezier te hebben, opnieuw een toename ten opzichte van eerdere metingen.² Vergeleken met 21 andere Westerse landen scoren alleen Noorse leerlingen lager op leesplezier dan Nederlandse leerlingen.² Omdat (begrijpend) lezen één van de belangrijkste basisvaardigheden is en een belangrijke factor speelt, niet alleen in het onderwijs, maar ook in het dagelijks functioneren in de samenleving, benadrukt de Onderwijsinspectie hoe belangrijk het is dat leerlingen met plezier en vertrouwen blijven lezen en daartoe zoveel mogelijk gestimuleerd worden.³

In deze factsheet

Vanwege het belang van inzicht in de leesmotivatie van leerlingen verzamelt de [OnderwijsMonitor Limburg](#) hierover informatie bij leerlingen uit groep 8 van het primair onderwijs sinds 2017. In deze factsheet zetten we de resultaten op een rij. Het gaat hierbij om zelfrapportage door leerlingen. We bekijken de onderdelen:

- ❖ Trends tussen 2017-2025
- ❖ Verschillen in die trend tussen jongens en meisjes
- ❖ Verschillen in die trend naar opleidingsniveau ouders
- ❖ Verschillen in die trend naar regio

Als uw school/bestuur heeft deelgenomen, kunt u ook cijfers voor uw eigen school/bestuur inzien in de digitale terugkoppeling, via [deze link](#). Hiervoor is de inlogcode nodig die bestuurders en schoolleiders van deelnemende scholen hebben ontvangen. Indien u deze niet (meer) heeft, e-mail dan naar: oml-sbe@maastrichtuniversity.nl.

Resultaten in het kort

Uren lezen thuis

- ❖ In 2025 geven meer leerlingen aan nooit te lezen, en is de groep leerlingen die veel leest ook kleiner geworden ten opzichte van 2023.
- ❖ Vanaf 2019 zien we geen significante verschillen tussen jongens en meisjes wat betreft het aantal uren lezen thuis.
- ❖ Tot en met 2021 lezen leerlingen met maximaal mbo-opgeleide ouders minder dan leerlingen met hbo- en wo-opgeleide ouders. Vanaf 2023 is er geen significant verschil meer tussen leerlingen met maximaal mbo-opgeleide en hbo-opgeleide ouders.
- ❖ Leerlingen in Maastricht-Heuvelland lezen tot en met 2023 het meest, in 2025 zien we geen verschillen meer tussen regio's.

Lezen thuis en op school

- ❖ Leerlingen lezen minder vaak voor hun plezier of om iets te leren thuis en op school in 2023 en 2025 ten opzichte van 2021.
- ❖ Meisjes lezen thuis en op school in 2021 en 2025 meer voor hun plezier of om iets te leren dan jongens.
- ❖ Leerlingen met wo- of hbo-opgeleide ouders lezen over het algemeen vaker voor hun plezier of om iets te leren dan leerlingen met maximaal mbo-opgeleide ouders. Het verschil tussen leerlingen met wo- en hbo-opgeleide ouders is sinds 2023 niet meer zichtbaar.
- ❖ In 2025 zijn leerlingen in Maastricht-Heuvelland minder gaan lezen thuis en op school, maar we zien tussen de regio's geen systematische verschillen.

Leesattitude

- ❖ Tussen 2021 en 2023 is de leesattitude gedaald maar deze daling heeft zich niet verder voortgezet in 2025.
- ❖ Meisjes scoren hoger op leesattitude dan jongens. De groepen zijn allebei gedaald sinds 2021.
- ❖ In 2021 en 2023 scoorden leerlingen met maximaal mbo-opgeleide ouders significant lager op leesattitude, in 2025 zijn deze verschillen verdwenen.
- ❖ In 2025 zijn er nog steeds geen significante verschillen zichtbaar op het gebied van leesattitude tussen regio's, maar Parkstad-Limburg en Sittard-Geleen zijn wel significant gedaald ten opzichte van 2023.

Algemeen beeld

Tabel 1 geeft een beeld van de verdeling van de verschillende groepen leerlingen die in de data zijn vertegenwoordigd en genoemd worden in deze factsheet.

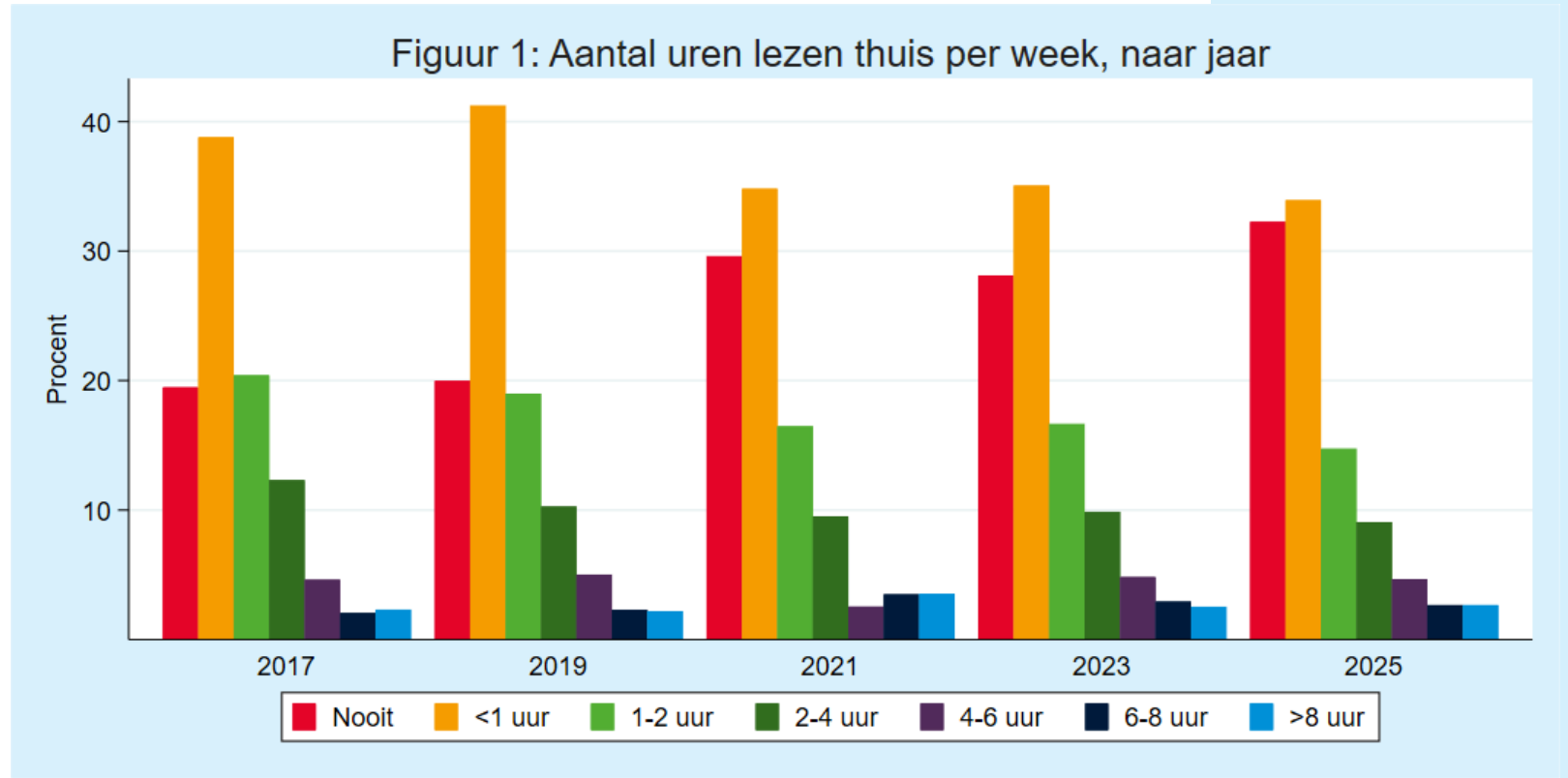
Tabel 1. De verschillende groepen leerlingen in de OML, in absolute aantallen en percentages (2017-2025).

Geslacht	Aantal leerlingen	Percentage
Jongens	18.740	49,59
Meisjes	19.048	50,41
Opleiding ouders		
Maximaal mbo	5.946	15,74
Hbo	5.631	14,90
Wo	2.947	7,80
Onbekend	23.264	61,56
Regio		
Noord-Limburg	5.904	15,62
Midden-Limburg	6.377	16,88
Sittard-Geleen	5.854	15,49
Maastricht-Heuvelland	7.916	20,95
Parkstad-Limburg	11.737	31,06
Totaal	37.788	

Uren thuis lezen per week naar jaar

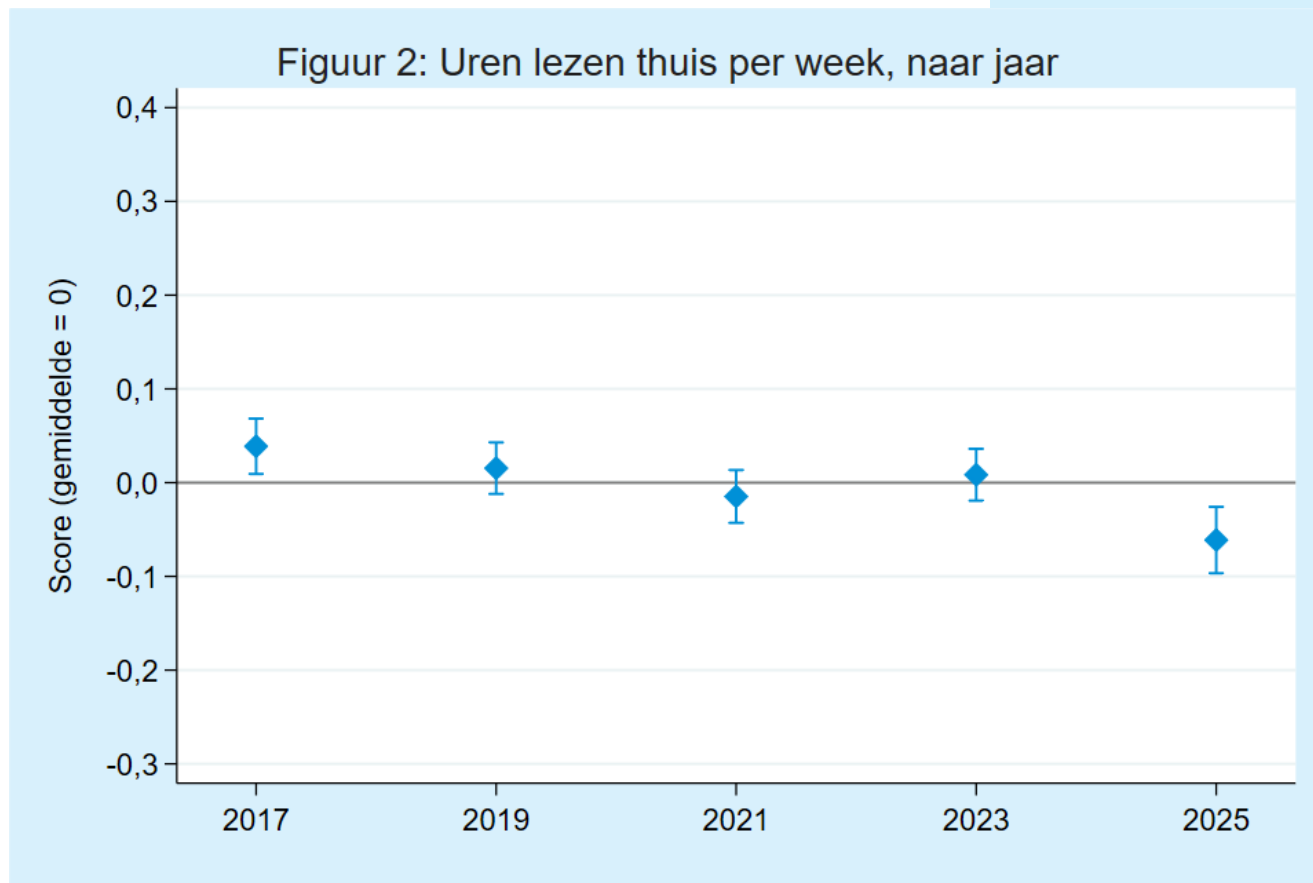
Figuur 1 toont het antwoord dat de leerlingen gaven op de vraag hoe veel uren ze per week thuis lezen. In 2025 geven meer leerlingen aan nooit thuis te lezen dan in voorgaande jaren. Ook is de groep leerlingen die zegt veel te lezen (meer dan 6 uur) iets kleiner geworden ten opzichte van 2023.

Om een algemeen beeld te krijgen van hoe veel leerlingen thuis lezen per week, hebben we de stelling gestandaardiseerd. Op deze manier kunnen we de verschillen kwantificeren en de verschillen tussen groepen en over de tijd in kaart brengen. Een hogere score op de schaal betekent dat leerlingen meer uur per week thuis lezen.

Uren thuis lezen per week naar jaar

Figuur 2 geeft het gemiddelde aantal uren thuis lezen per week weer. Tussen 2017 en 2023 zijn er geen verschillen te zien, maar in 2025 lezen leerlingen significant minder thuis per week ten opzichte van eerdere jaren.

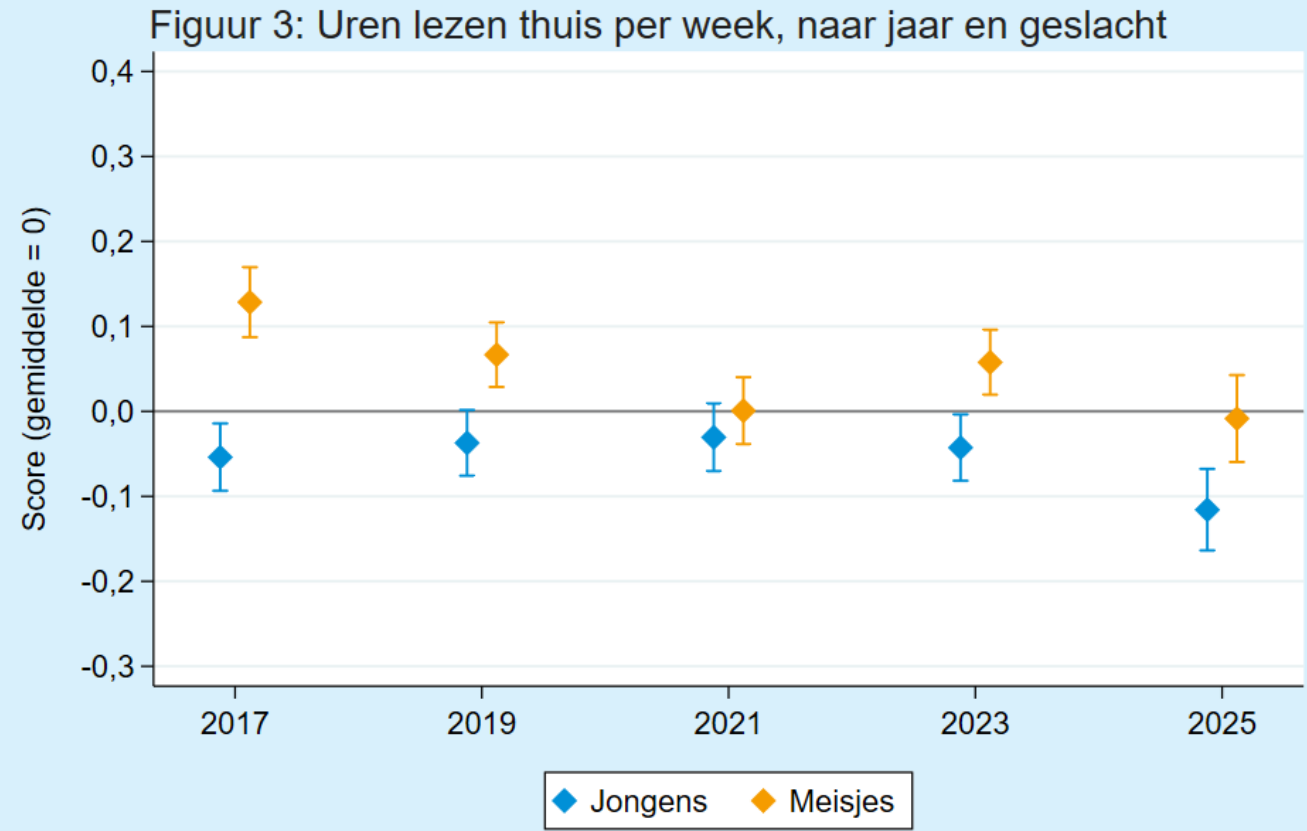

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, opleiding ouders en regio.

Uren thuis lezen per week naar geslacht

Figuur 3 laat de verschillen zien tussen jongens en meisjes. In alle jaren geven meisjes aan thuis meer uren per week te lezen dan jongens, behalve in 2020, daar zijn beide groepen gelijk.

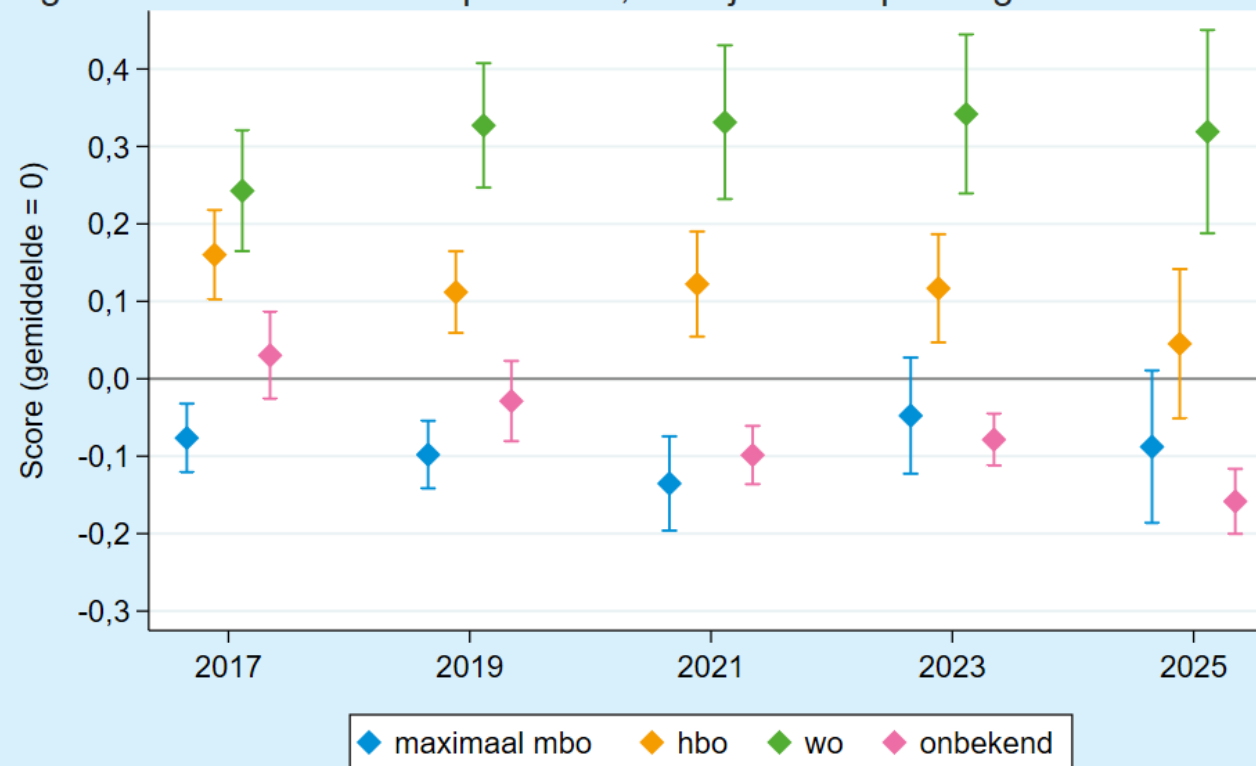

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor leeftijd, opleiding ouders en regio.

Uren thuis lezen per week naar opleidingsniveau ouders

Figuur 4 laat de verschillen zien naar opleidingsniveau ouders. Het aantal uren dat leerlingen thuis lezen blijft over de jaren het hoogst bij leerlingen met wo-opgeleide ouders, met uitzondering van 2017, vergeleken met de andere leerlingen. Tot en met 2023 zien we dat leerlingen met maximaal mbo-opgeleide ouders minder lezen dan leerlingen met hbo- en wo-opgeleide ouders. Echter lijken de verschillen vanaf 2023 af te nemen. In 2025 is er geen significant verschil meer in het aantal uren lezen tussen leerlingen met maximaal mbo-opgeleide en hbo-opgeleide ouders.

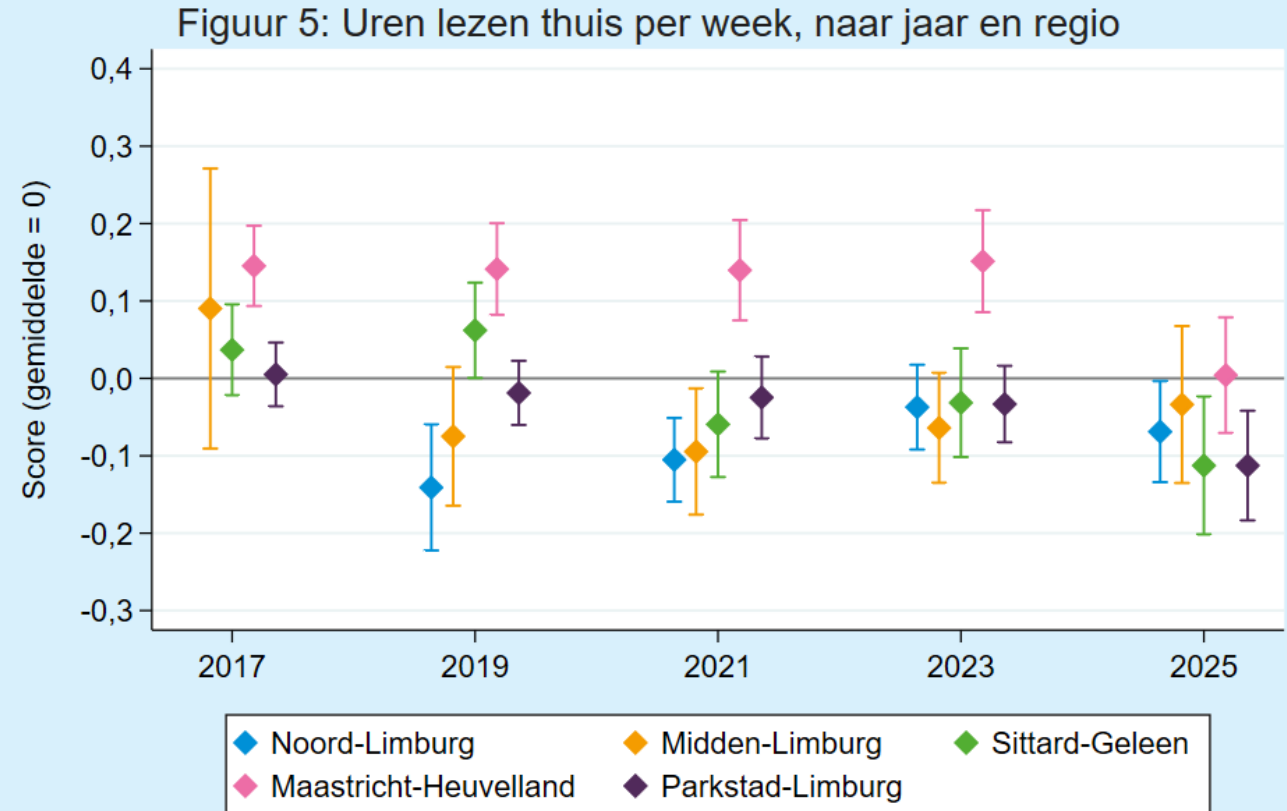
Figuur 4: Uren lezen thuis per week, naar jaar en opleidingsniveau ouders

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, en regio.

Uren thuis lezen per week naar regio

Figuur 5 laat de verschillen zien tussen Limburgse regio's. Leerlingen in Maastricht-heuvelland lezen het meest tot en met 2023, in 2025 is dit niet meer het geval. Tussen de andere regio's zien we geen systematische verschillen.

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, en opleidingsniveau ouders.

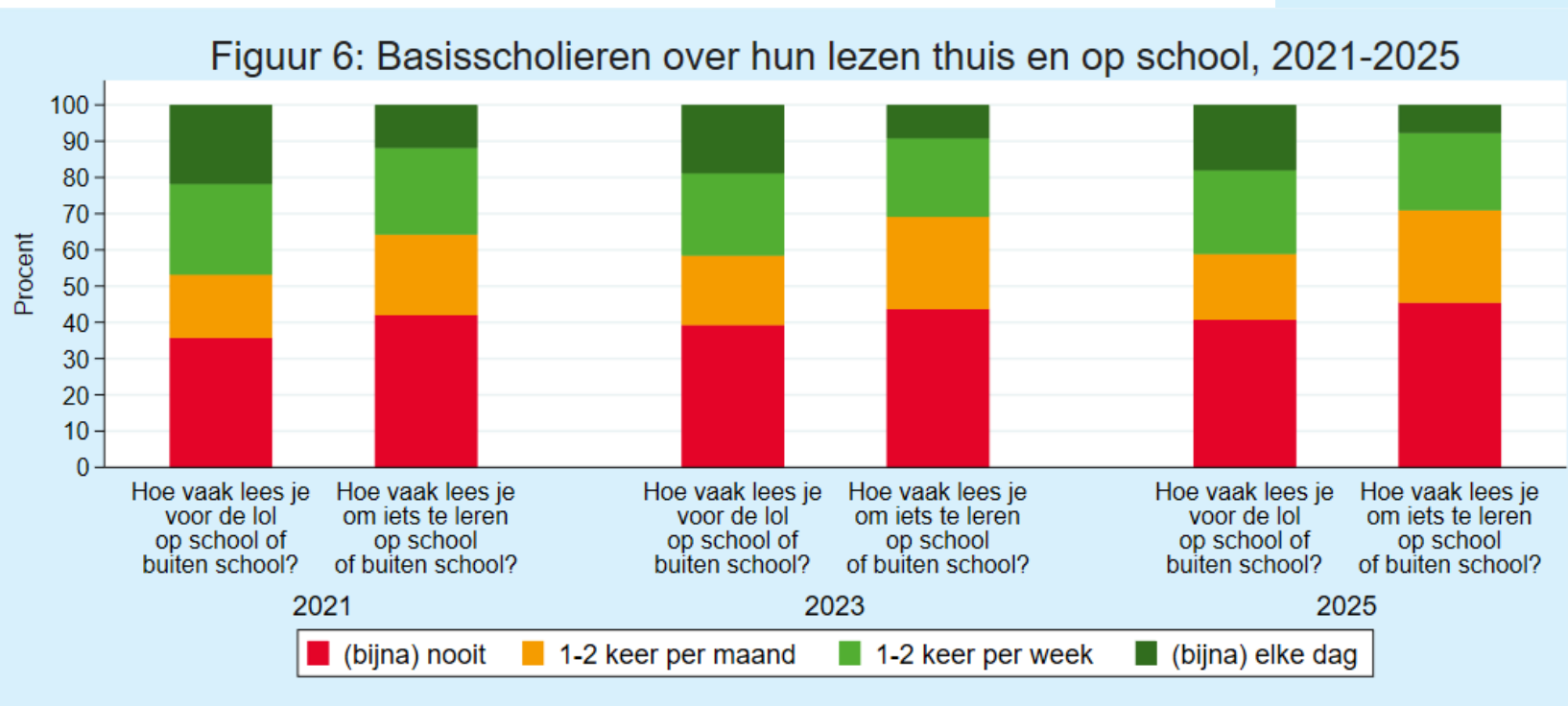
Lezen thuis en op school

Om zicht te krijgen hoe vaak leerlingen lezen voor hun plezier of om iets te leren, hebben we aan de leerlingen sinds 2021 de volgende vragen gesteld:

- Hoe vaak lees je voor de lol, op school of buiten school?
- Hoe vaak lees je om iets te leren, op school of buiten school?

Figuur 6 laat de antwoorden zien van leerlingen in groep 8. We zien dat in 2023 en 2025 iets meer leerlingen (ongeveer 40%) aangeven nooit voor de lol te lezen in vergelijking met 2021 (ongeveer 35%). Het aantal leerlingen dat zegt nooit te lezen om iets te leren is nagenoeg gelijk gebleven over de jaren heen.

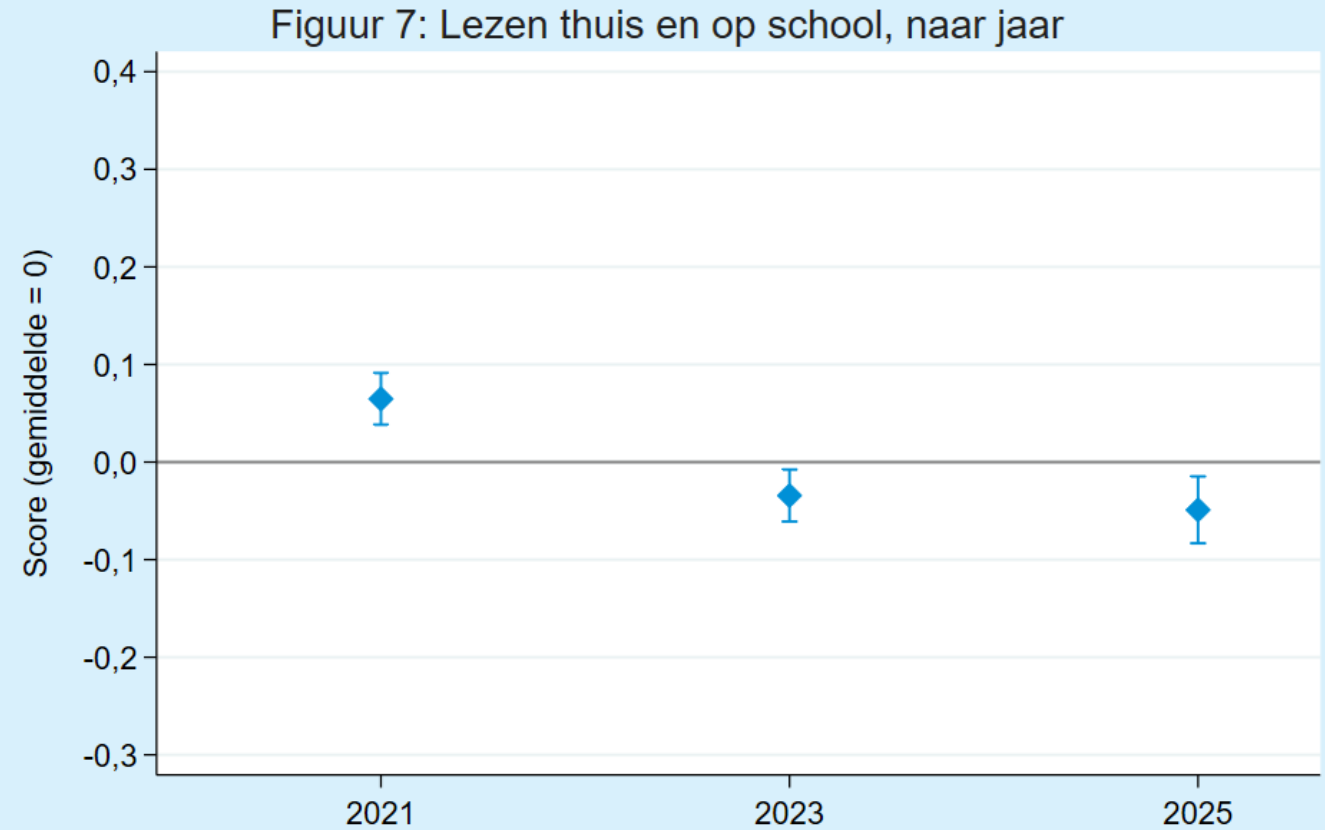
Om een algemeen beeld te krijgen van de leesfrequentie van leerlingen (thuis en op school), hebben we de stellingen samengevoegd in een index.* Op deze manier kunnen we de verschillen kwantificeren en de verschillen tussen groepen en over de tijd in kaart brengen maken. Een hogere score op de schaal betekent dat leerlingen vaker lezen voor hun lol of om iets te leren.

*De betrouwbaarheid (cronbach's alpha) van de index is 0.52. Dit is een relatief lage maar acceptabele betrouwbaarheid. De indices zijn gestandaardiseerd met gemiddelde 0 en standaarddeviatie 1. Het gemiddelde is bepaald voor alle leerlingen over alle schooljaren.

Lezen thuis en op school naar jaar

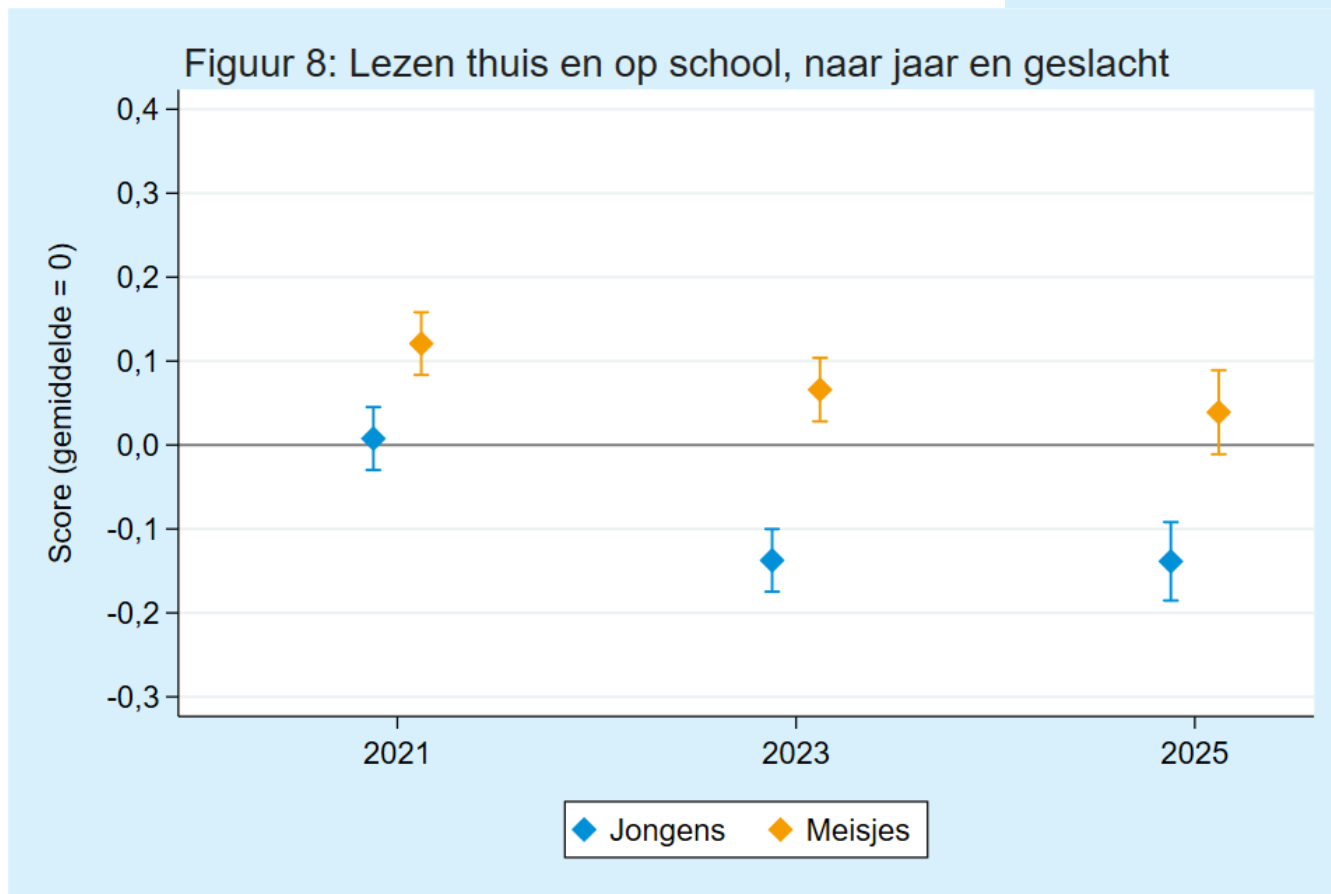
Figuur 7 laat de trend naar jaar zien. In deze figuur is te zien dat leerlingen in 2021 significant meer voor hun plezier of om iets te leren lezen dan in 2023 en 2025.

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, opleiding ouders, en regio.

Lezen thuis en op school naar geslacht

Figuur 8 laat de verschillen zien in het lezen thuis en op school tussen jongens en meisjes. Meisjes lezen significant vaker aan te lezen voor hun plezier of om te leren dan jongens. Dit verschil is in 2023 groter dan in 2021 en 2025.

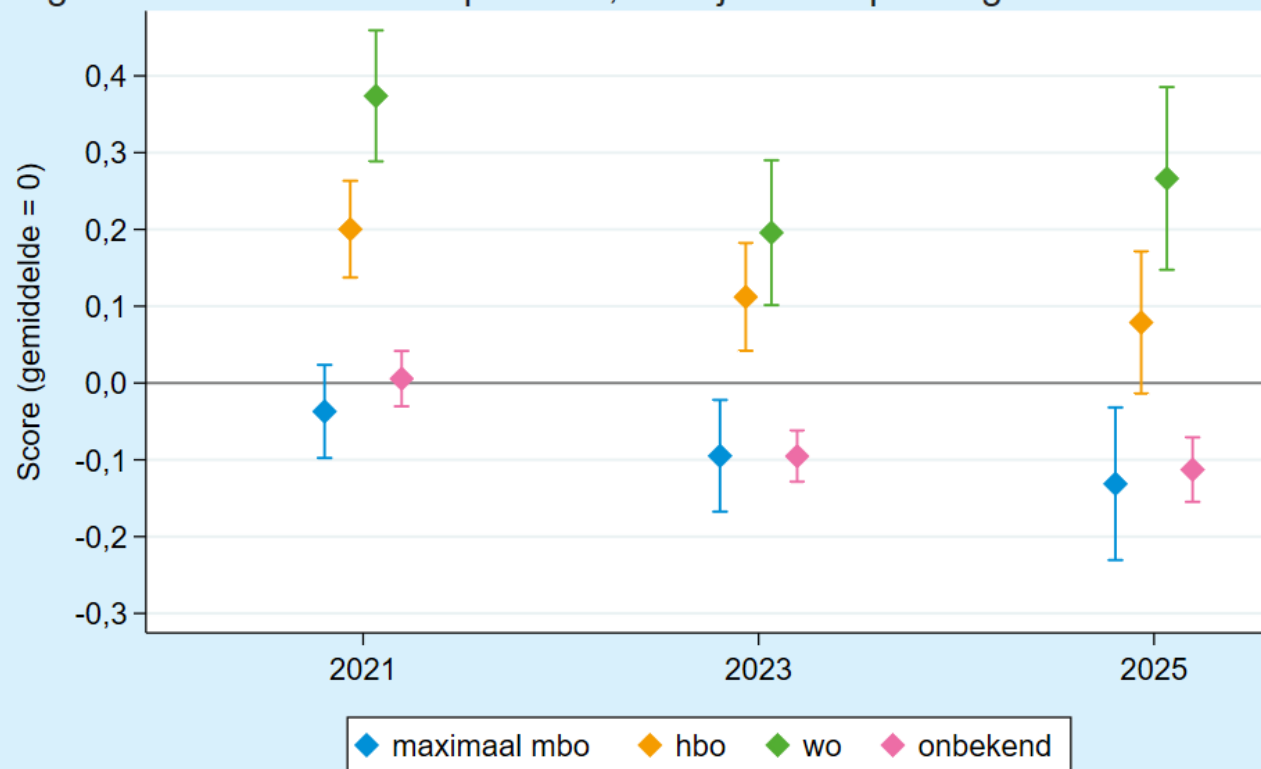

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor leeftijd, opleiding ouders, en regio.

Lezen thuis en op school naar opleidingsniveau ouders

Figuur 9 laat de verschillen zien naar het opleidingsniveau van de ouders. Over alle jaren heen zien we dat leerlingen met maximaal mbo-opgeleide ouders het minst vaak voor hun plezier of om iets te leren lezen in vergelijking met leerlingen met hbo- en wo-opgeleide ouders. Leerlingen met wo-opgeleide ouders lazen in 2021 nog vaker voor hun plezier of om iets te leren dan leerlingen met hbo-opgeleide ouders, maar vanaf 2023 zien we dit verschil niet meer.

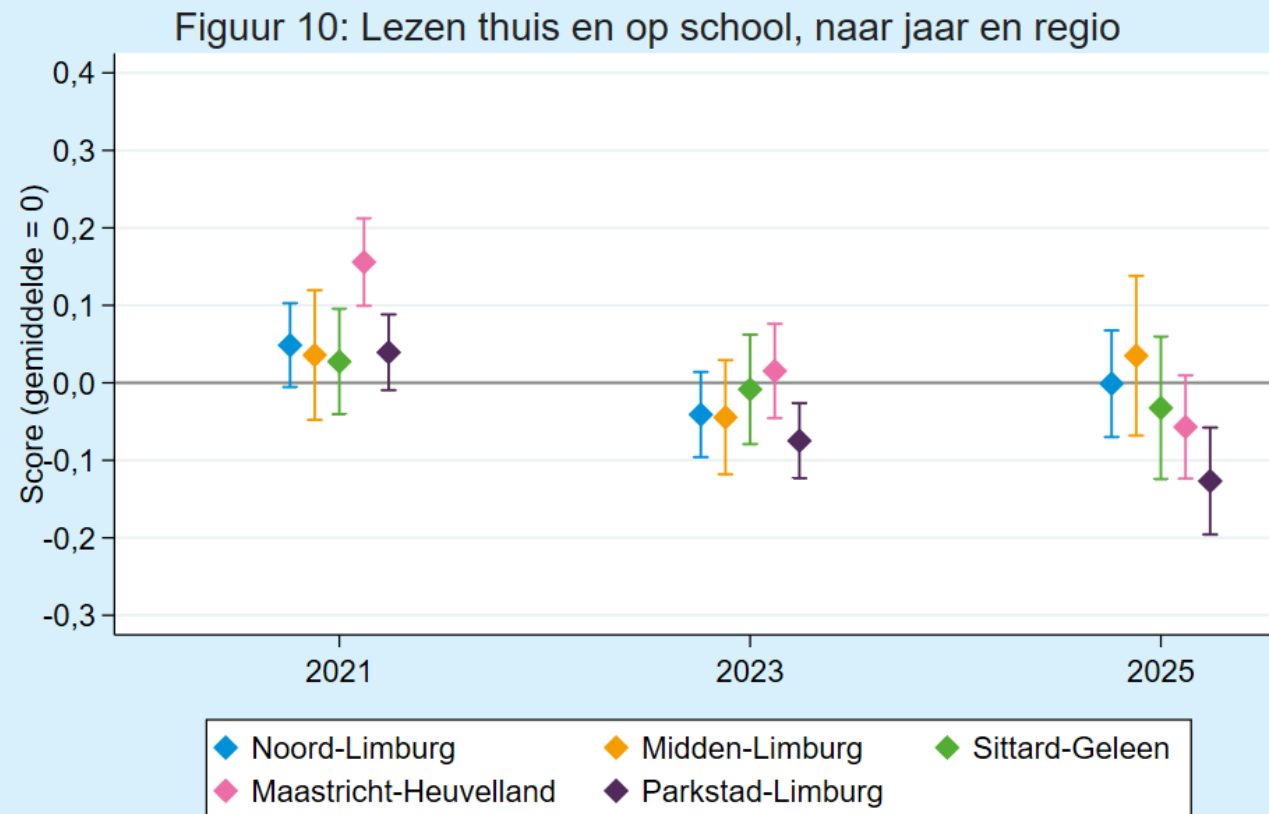
Figuur 9: Lezen thuis en op school, naar jaar en opleidingsniveau ouders

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, en regio.

Lezen thuis en op school naar regio

Figuur 10 laat de verschillen tussen Limburgse regio's zien. Over het algemeen zien we geen significante verschillen tussen de regio's. Enkel in 2021 zien we een significant verschil tussen leerlingen in Maastricht-Heuvelland en leerlingen in Sittard-Geleen: leerlingen in Maastricht-Heuvelland lezen het gemiddeld meer voor hun plezier of om iets te leren dan leerlingen in Sittard-Geleen. Hoewel we een lichte daling zien over de jaren heen, is deze alleen significant in Maastricht-Heuvelland (tussen 2021 en 2025) en Parkstad-Limburg (tussen 2021 en 2023).

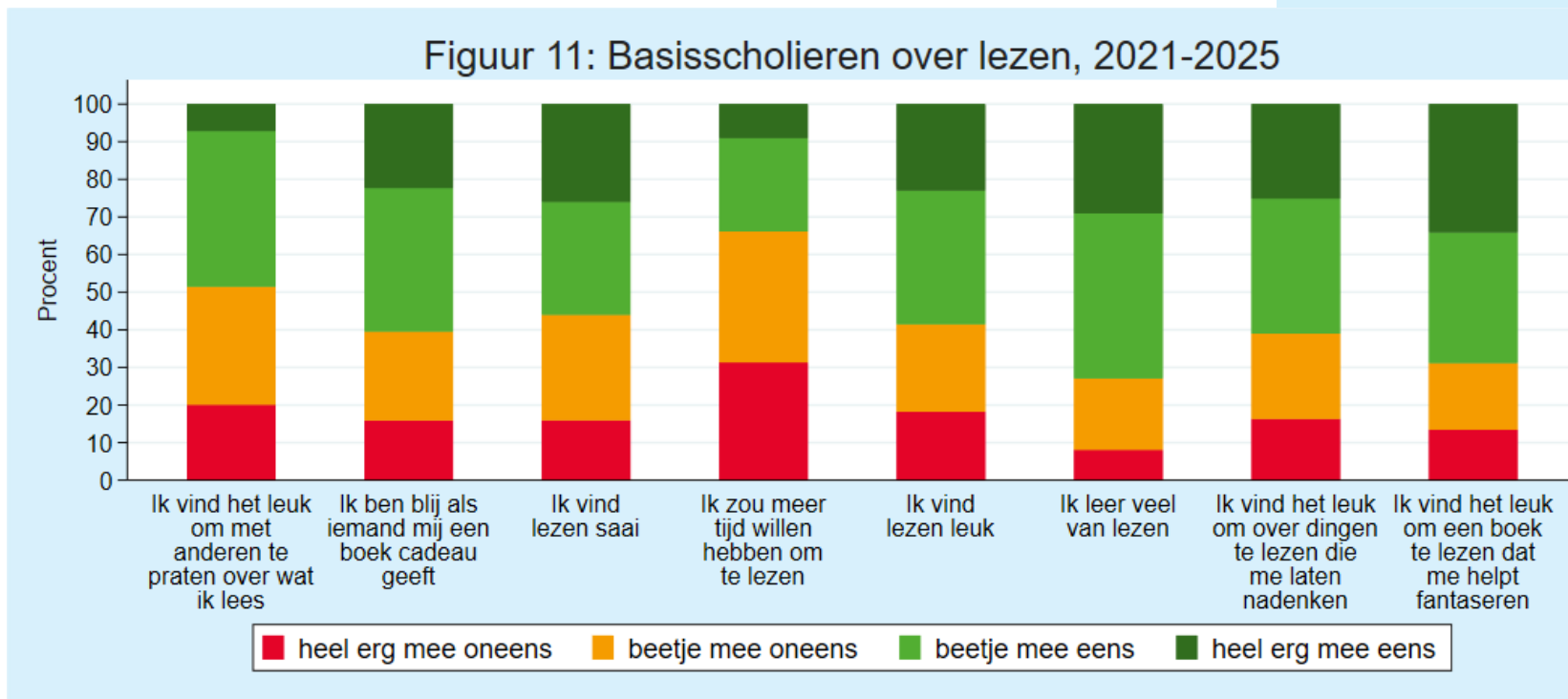

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, en opleiding ouders.

Leesattitude

Om zicht te krijgen op de leesattitude leggen we leerlingen een reeks vragen voor. Deze vragen zijn ontleend aan de PIRLS 2016.⁶ In 2021 stelden we deze vragen voor het eerst in de OML. Figuur 11 toont de resultaten van leerlingen in groep 8 tussen 2021 en 2025. Iets minder dan de helft van de leerlingen vindt lezen leuk en ongeveer 30 procent zou meer tijd willen hebben om te lezen. Ongeveer 70 procent van de leerlingen vindt het leuk om boeken te lezen die hen helpt te fantaseren over dingen, en ongeveer 60 procent vindt het leuk om over dingen te lezen die ze doen nadenken.

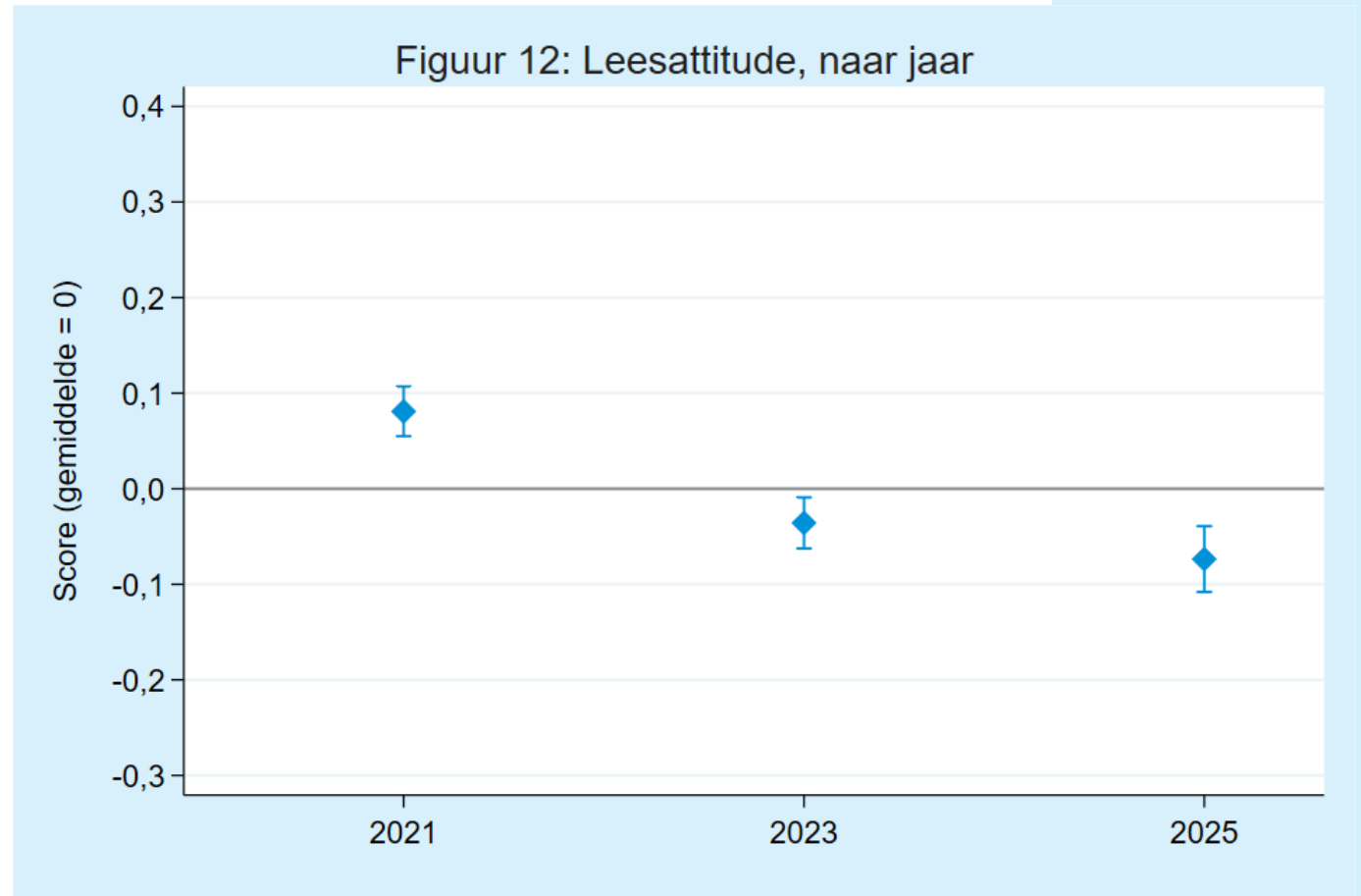

Om een algemeen beeld te krijgen van de leesattitude van leerlingen, hebben we de stellingen samengevoegd in een index.* Hiervoor zijn de antwoorden op de stelling “Ik vind lezen saai” omgedraaid om alle stellingen positief geformuleerd te hebben. Op deze manier kunnen we de verschillen kwantificeren en de verschillen tussen groepen en over de tijd in kaart brengen maken. Een hogere score op de schaal betekent dat leerlingen een hogere leesattitude hebben.

* De betrouwbaarheid (cronbach's alpha) van de index is 0.85. Dit is een goed resultaat. De indices zijn gestandaardiseerd met gemiddelde 0 en standaarddeviatie 1. Het gemiddelde is bepaald voor alle leerlingen over alle schooljaren.

Leesattitude naar jaar

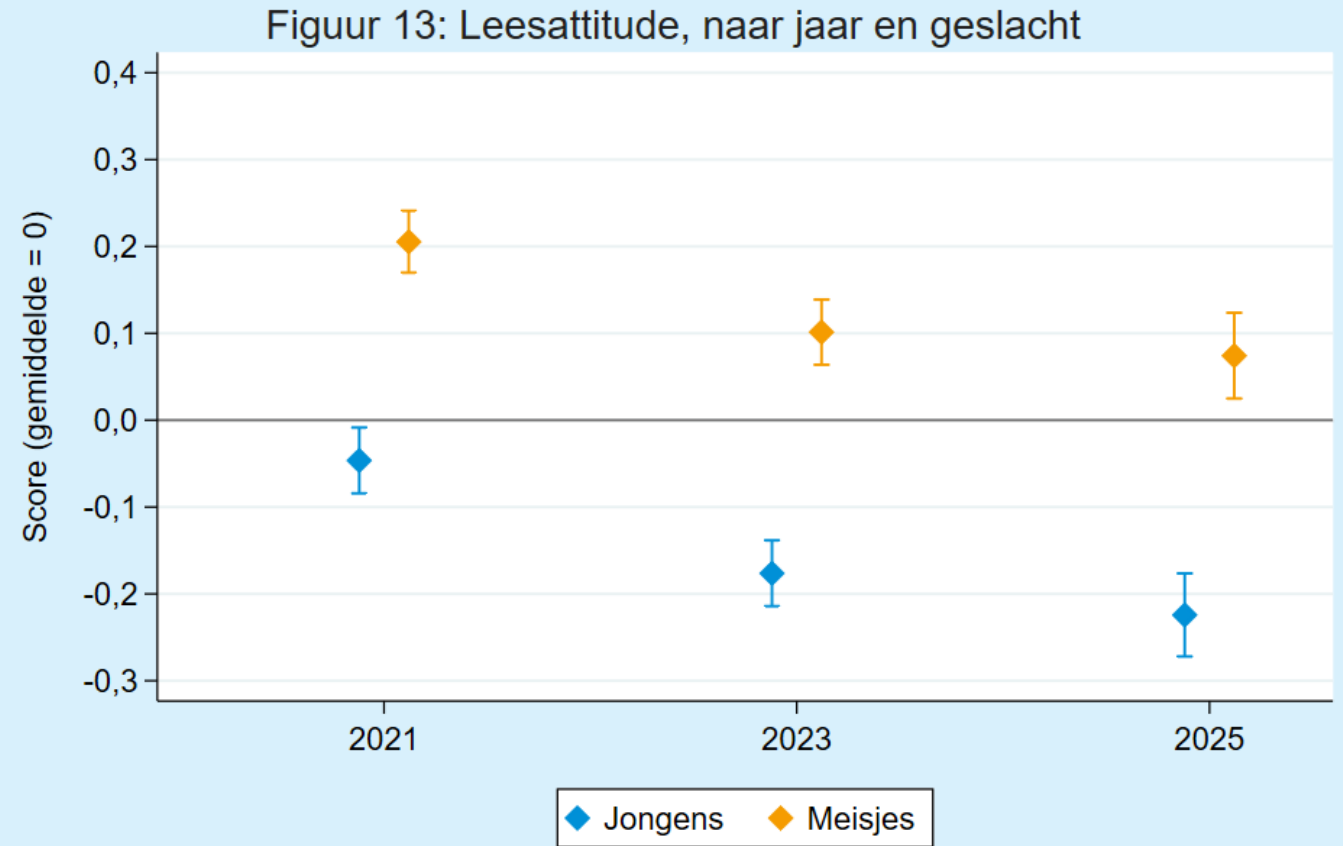
Figuur 12 laat de verschillen zien tussen 2021 en 2025 in de score voor leesattitude. De leesattitude van leerlingen in groep 8 is in 2023 lager dan in 2021. In 2025 is deze nog iets verder gezakt, maar het verschil tussen 2025 en 2023 is niet significant.

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, opleiding ouders, en regio.

Leesattitude naar geslacht

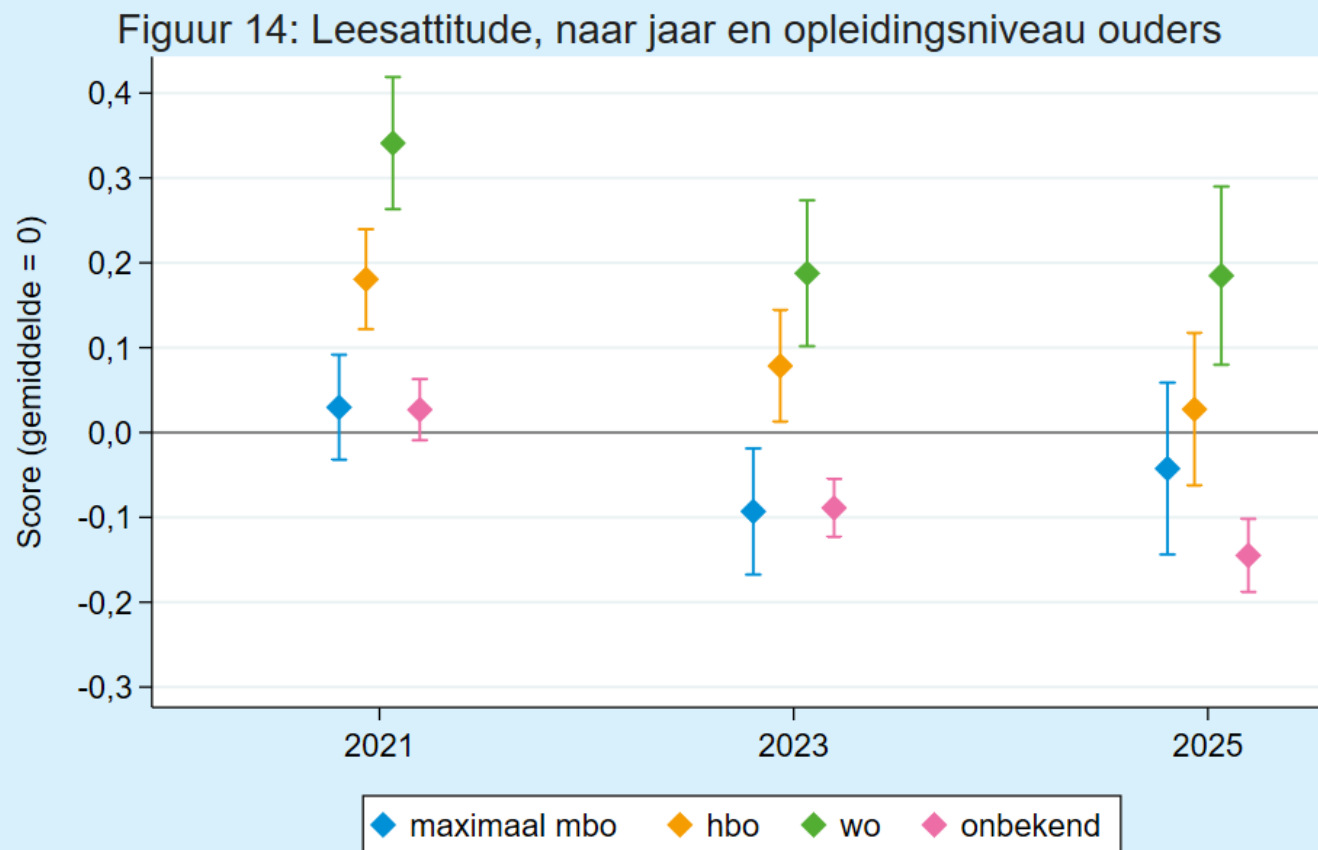
Figuur 13 laat de verschillen zien tussen jongens en meisjes in de score voor leesattitude. De figuur laat zien dat meisjes in alle jaren significant hoger scoren dan jongens. De daling tussen 2021 en 2023 is voor beide groepen significant. In 2025 zijn beide groepen nog iets verder gedaald, maar deze daling is niet significant.

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor leeftijd, opleiding ouders, en regio.

Leesattitude naar opleiding ouders

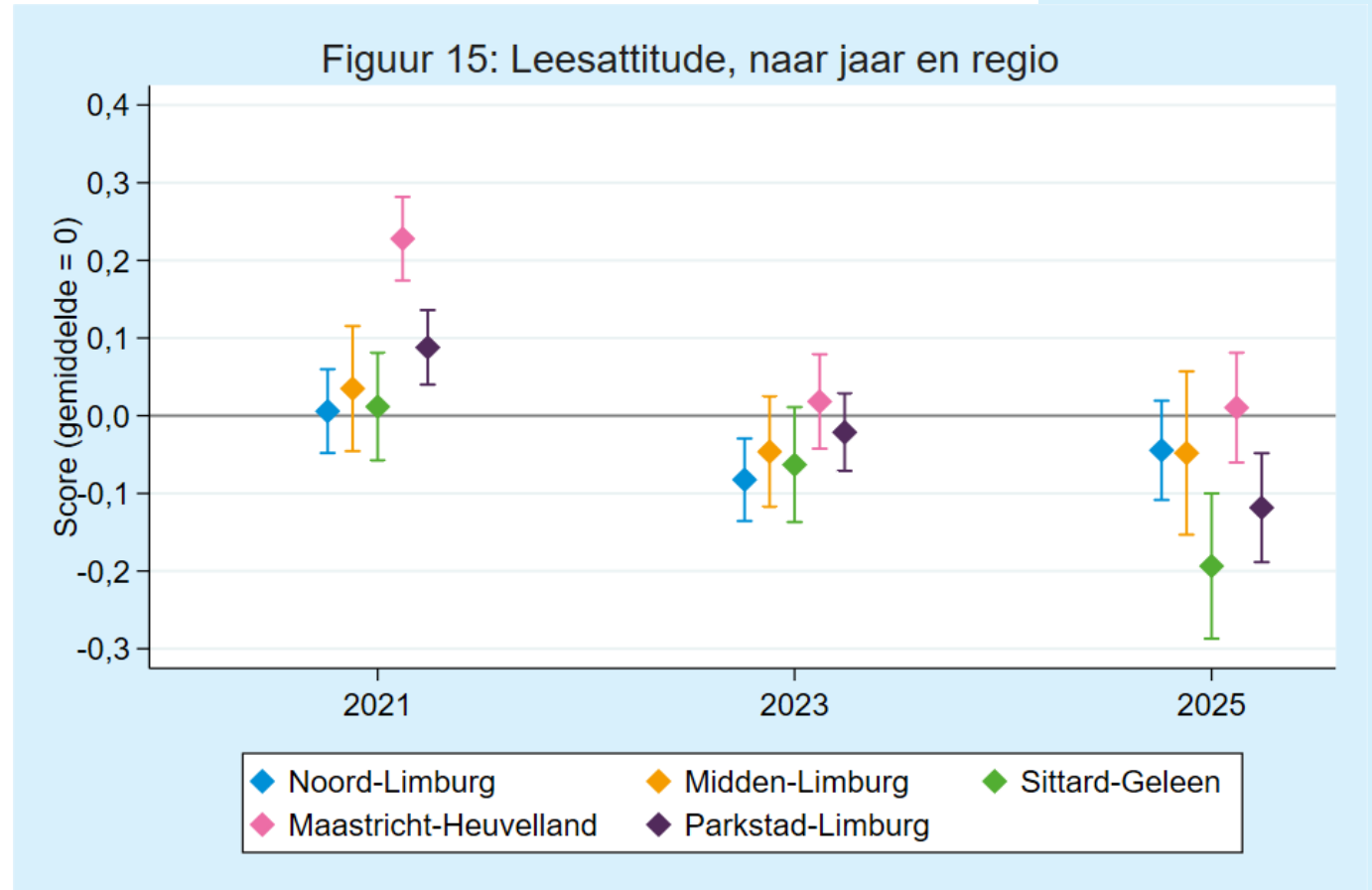
Figuur 14 laat de verschillen zien tussen leerlingen met verschillend opgeleide ouders in de score voor leesattitude. De verschillen tussen leerlingen met verschillend opgeleide ouders zijn kleiner geworden in 2025 ten opzichte van de eerdere jaren. In 2021 zagen we dat leerlingen met wo-opgeleide ouders het hoogst scoorden, gevolgd door leerlingen met hbo-opgeleide ouders en daarna leerlingen met maximaal mbo-opgeleide ouders. In 2023 zijn de verschillen tussen leerlingen met wo- en hbo-opgeleide ouders niet meer significant en in 2025 zien we dat ook het verschil met leerlingen met maximaal mbo-opgeleide ouders is verdwenen.

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, en regio.

Leesattitude naar regio

Figuur 15 laat de verschillen zien tussen Limburgse regio's. Leerlingen in Maastricht-Heuvelland hebben in 2021 een hogere leesattitude dan leerlingen in de overige regio's, maar vanaf 2023 zijn er geen verschillen meer zichtbaar tussen de regio's. Wel valt op dat de regio's Parkstad-Limburg en Sittard-Geleen significant zijn gedaald in 2025 ten opzichte van 2023.

Leeswijzer: De nullijn geeft het gemiddelde over alle scholen en alle jaren weer, en de diamanten tonen de afwijking van dat gemiddelde. De lijnen rondom de diamanten tonen de 95%-betrouwbaarheidsintervallen. Langere lijnen duiden op meer spreiding rond het gemiddelde, bijvoorbeeld omdat leerlingen uiteenlopende antwoorden hebben gegeven of omdat het om een kleine groep gaat. Om te weten of een verschil significant is kunt u kijken of de lijnen overlappen. Indien dit het geval is, is het verschil niet significant. Bij de berekening van het gemiddelde wordt gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, en opleiding ouders.

Aanbevelingen voor de praktijk

In 2017 is er een uitgebreide studie verricht naar de effectiviteit van interventies op het terrein van lezen.⁶ Deze laat onder andere zien dat het vooral zinvol is om te investeren in programma's die de interesses van leerlingen aanspreken, die hun gevoel van autonomie ondersteunen, die inzetten op sociale interacties rond boeken, die leerlingen helpen om (beheersings)doelen te stellen en die gevoelens van competentie stimuleren.⁶

Zoals eerder beschreven, heeft de interesse van leerlingen invloed op hun leesattitude. Deze interesse kan zowel persoonlijk als situationeel zijn. Persoonlijke interesse is relatief stabiel en blijkt uit een voorkeur voor bepaalde teksten of thema's. Leraren kunnen hierop inspelen door leerlingen te begeleiden bij het kiezen van boeken en daarbij goed te letten op hun specifieke belangstelling.⁷ Daarvoor is het essentieel dat er op school een rijke, gevarieerde boekencollectie aanwezig is.⁸

Volgens de Inspectie van het Onderwijs is het voor de leesmotivatie, en daarmee ook een positievere leesattitude, van belang dat leerlingen gefaciliteerd worden om te lezen, bijvoorbeeld door het makkelijk toegankelijk maken van boeken.³ Ook uit onderzoek van de Kennisrotonde blijkt dat leesmotivatie onder meer bevorderd kan worden door het aanbieden van een grote variatie aan boeken, gericht op alle leeftijden binnen de school, waarbij niet alleen fictie (jeugdliteratuur), maar ook non-fictie (informatieve teksten) een grote plaats moet innemen.⁹ Daarnaast noemen zij als aandachtspunten voor het verbeteren van de leesmotivatie:

- Focussen op een dieper begrip van teksten;
- Autonomie verlenen aan de leerlingen (tekstkeuze, leesdoel en werkwijze);
- Aansluiten op de belangstelling van leerlingen;
- Gelegenheid tot samenwerking bieden bij het lezen en leren van teksten;
- Leesteksten gebruiken in het kader van meer omvattende opdrachten (werkstukken, schrijfopdrachten of exposities).

Uit ander onderzoek blijkt dat de leraar een cruciale rol speelt in de leesmotivatie van leerlingen. In groepen met leraren die zelf graag lezen en actief aan leesbevordering doen, is de leesmotivatie van leerlingen significant hoger. Dit onderstreept het belang van investeren in de leesmotivatie van leraren en in structurele activiteiten zoals voorlezen, (begeleid) vrij lezen en praten over boeken. Dit vraagt om een duidelijke visie en beleid op school, met ruimte en tijd voor leesbevordering. De leesconsulent heeft hierbij de taak om de urgentie en de kansen zichtbaar te maken en leraren te ondersteunen en inspireren. Extra motivatie kan worden gevonden in de uitgangspunten van effectief leesonderwijs, waarin rijke jeugdliteratuur een sleutelrol speelt bij kennisopbouw, woordenschat en leesbegrip.⁴

Bronnen

- ¹ Petscher, Y. (2010). A meta-analysis of the relationship between student attitudes towards reading and achievement in reading. *Journal of Research in Reading*. Zie [link](#)
- ² Swart, N.M., Gubbels, J., in 't Zandt, M., Wolbers, M.H.J., & Segers, E. (2023). PIRLS-2021: Trends in leesprestaties, leesattitude en leesgedrag van tienjarigen uit Nederland. Expertisecentrum Nederlands. Zie [link](#)
- ³ Inspectie van het Onderwijs (2022). Peil.Leesvaardigheid einde (speciaal)basisonderwijs. Zie [link](#)
- ⁴ Stichting Lezen. (2023). Monitor de Bibliotheek op school: Samenvatting landelijke analyse primair onderwijs 2022- 2023. Zie [link](#)
- ⁵ Stichting lezen (2022). Leesmotivatie en leesvaardigheid gaan hand in hand. Zie [link](#)
- ⁶ Van Steensel, R., Van der Sande, L., Bramer, W., & Arends, L. (2016). Effecten van leesmotivatie-interventies: Uitkomsten van een meta-analyse. Zie [link](#)
- ⁷ Guthrie, J., Wigfield, A., & You, W. (2012). Instructional contexts for engagement and achievement in reading. In S. L. Christenson, Reschly, A. L., & Wiley, C. (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (pp. 601-634). Springer.
- ⁸ Nielen, T., & Bus, A. (2016). *Onwillige lezers*. Stichting Lezen Reeks 26. Eburon. Zie [link](#)
- ⁹ Kennisrotonde (2018). Wat zijn effectieve methoden voor leesbevordering in groep 4-8 van het basisonderwijs. Den Haag: Kennisrotonde. Zie [link](#)